

Udbudsnetværket om tekniske specifikationer (§ 41)

Offentlige ordregivende myndigheder har store udfordringer med at referere standarder efter udbudsdirektivets artikel 42.3 (udbudslovens § 41) samt med grønne krav i offentlige indkøb. Udfordringer, der allerede drøftes i det europæiske netværk og nu etableres derfor et tilsvarende dansk netværk.

Formål

Formålet med dette netværk er at præsentere praktiske løsninger og diskutere muligheder for offentlige myndigheder for yderligere professionalisering af offentlige indkøb med udgangspunkt i udbudslovens § 41: "Tekniske specifikationer".

Særligt fokus er rettet mod brugen af standarder i udbud og på at udvikle mere grønne og bæredygtige dokumenterbare udbud og indkøb.

Dette netværk har ikke til formål at fortolke udbudsloven, men alene at bringe nyheder, demonstrere praktiske løsninger, præsentere løsningsmuligheder og skabe et samarbejdsnetværk til støtte for lovens gennemførelse.

Dette formål for det danske netværk understøtter det tilsvarende formål for det allerede eksisterende europæiske netværk, hvori centrale indkøbsmyndigheder og standardiseringsorganer fra 21 lande aktuelt deltager. Antallet af deltagerlande i dette netværk vokser fortsat for hvert møde.

Netværket er bygget på to fundament:

- En erkendelse om, at potentialerne i udbudslovens § 41, "tekniske specifikationer" og reference til anerkendte standarder, fortsat er ukendt land for rigtig mange ordregivere og;
- at arbejdet med at fastlægge krav til miljø, bæredygtighed og cirkulær økonomi i tekniske specifikationer stadig for mange er i sin vorden. Særligt når det kommer til at skulle sikre dokumentation af fastlagte grønne krav.

Standarder og grønne krav vil være gennemgående temaer i netværket i relation til § 41 samt relaterede paragraffer. Der vil løbende komme nye input fra oplægsholdere, der fokuserer forskellige vinkler til dette arbejde.

Øget forståelse og bedre anvendelse af standarder i offentlige indkøb kan over en årrække potentielt medføre kæmpe besparelser på det nationale BNP for offentlige indkøb, og samtidig sikre dokumenterbart bæredygtige indkøb.

Program for næste møde i netværket

Torsdag den 10. juni 2021 kl. 10.30 - 12.30

- **Velkommen til netværket**
- **Kort status for udfordringer i udbudslovens § 41**
 - Ved Søren Jensen, DanSense
- **Reference til europæisk harmoniserede standarder i udbud**
 - Hvordan og hvorfor bør vi referere harmoniserede standarder i offentlige udbud ved Cand. Jur. **Kåre Groes**.
- **EU-taksonomi og fælles sprog ved grønne udbud og indkøb til implementering af EU's Green deal.**
 - Brug af Europa-kommissionens fælles klassifikationssystem om oprettelse af en liste over miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter som vedtaget i regulativ 2020/852 d. 21. april 2021, ved Søren Jensen, DanSense.
- **Nyt om standardiseringsarbejde i DK**
 - Nyt om standarder enten udgivet, eller lige på trapperne med relevans for offentlige udbud ved Søren Jensen, DanSense.
- **Brug af "eller tilsvarende" i § 41**
 - Hvad betyder "eller tilsvarende" i forhold til brug af standarder og miljøkrav i udbud, og hvordan sikrer man bedst dokumentation for "eller tilsvarende" ved Søren Jensen, DanSense
- **Danske eksempler på brug af standarder i udbud**
 - Bygningsrenovering og miljøovervejelser.
 - Brug af fælles tekniske specifikationer (ETA'er) til fremme af cirkulær økonomi.
- **Andet**
- **Næste møde og forslag til dagsorden**

Dato og tid – fire møder pr. år.
30 september 2021. (Forslag fremover: februar – juni – **oktober** – december)

Forslag til nye indlæg i netværket:

- Introduktion til ETA'er i Danmark.
- Bæredygtighed i byggeri.
- Yderligere professionalisering og kompetenceudvikling (EU).
- Eksempler på brug af standarder og grønne krav i udbud.
- Sikring af dokumentation ved udbud.
- Innovation i udbud.

Baggrund for netværket og aktuelle problematikker

I et samarbejdsprojekt mellem EU-kommissionen og den europæiske standardiseringsorganisation, CENCENELEC, kaldet ”Joint Initiative”, blev i maj 2019 udgivet en analyse af det offentlige brug af standarder i offentlige udbud¹. DanSense gennemførte denne analyse.

423 topprofessionelle udbydere fra 6 lande svarede på undersøgelsen, og rapporten indikerede entydigt, at referencer til standarder i det offentlige fortsat er begrænset.

Rapporten havde en række konklusioner, der alle pegede på ordregiveres manglende kendskab til anvendelse af standarder i udbud samt for standardiseringsorganisationernes mangel på kendskab til området.

Aktuelle problematikker

Fire af disse konklusioner burde hæve øjenbryn hos både standardiseringsorganisationer og hos offentlige ordregivere:

1. Offentlige myndigheder forstår ikke standardiseringskoder og ved ikke, hvilken type standard de henviser til i forhold til rækkefølgen i artikel 42 i udbudsdirektivet², udbudslovens § 41.
2. Mere end 54% af de refererede standarder i udbudsdokumenterne stammer fra dokumenter udarbejdet til tidligere udbud, hvilket er meget problematisk.
3. Kun omkring 15% af de offentlige myndigheder har lært om standarder gennem den nationale standardiseringsorganisation.
4. Offentlige myndigheder har vanskeligheder ved at henvise til standarder i andre end de mest anvendte udbudsprocedurer.

Efterfølgende workshops i fem lande med i alt over 150 deltagende, offentlige ordregivere, samt i Danmark med ca. 100 ordregivere, støttede undersøgelsens resultater.

Dette er en kæmpe udfordring og indikerer tydeligt, at potentialerne i beskrivelsen af tekniske specifikationer, som defineret i udbudslovens § 41, ikke bruges.

EU-Kommissionen oplyser blandt andet, at³:

- Hvert år bruger over 250.000 offentlige myndigheder i EU omkring 13,3% af BNP (ca. 2 billioner euro om året) på indkøb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder.
- Den offentlige sektor kan bruge indkøb til at øge job, vækst og investeringer og skabe en økonomi, der er mere innovativ, ressource- og energieffektiv og socialt inkluderende.

¹ https://www.cencenelec.eu/news/brief_news/Pages/TN-2019-038.aspx

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32014L0024>

³ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_en

- Offentlige ydelser af høj kvalitet afhænger af moderne, veladministrerede og effektive indkøb.
- Forbedring af offentlige indkøb kan give store besparelser: selv en effektivitetsgevinst på 1% kan spare op til 20 milliarder euro om året (svarende til 3,8 mia. kr. om året i DK.)

Potentiel årlig, national besparelse på 38 mia. kr./år i op til fem år

Ved yderligere professionalisering af offentlige udbud er det muligt at spare potentielt op til 5-10% sågar endnu mere, hvilket for Danmark kan betyde helt op til 38 mia. kr. i besparelser årligt i en periode på op til fem år fra det offentlige går i gang med at arbejde mere aktivt med standarder i tekniske specifikationer.

Det er penge, der aktuelt kunne være en mærkbar hjælp i arbejdet med at bringe dansk økonomi tilbage på sporet efter COVID-19-krisen. Samtidig kan det hjælpe til at skabe en grønnere og mere bæredygtig udvikling via offentlige udbud, helt som tiltænkt i regeringens seneste strategi for grønnere indkøb.

Og standarder er nøglen til at nå disse mål. Standardiseringsorganer såvel som ordregivende myndigheder har en forpligtelse til at begynde at fokusere på potentialerne. Ikke kun for at øge egen fortjeneste eller opnå besparelser, men for at sikre en mere udbredt anvendelse af standarder generelt. Hertil kommer, at man ved at lære at henvise til standarder også finder nøglen til at dokumentere bæredygtige offentlige indkøb.

Konsekvenser for udbud og indkøb

At kalde offentlige indkøb professionelle er nok lidt søgt, hvis offentlige ordregivere kun kender den del af udbudslovens § 41, der ikke omhandler brugen af standarder ved udarbejdelse af de tekniske specifikationer. Der er stadig plads til markante forbedringer, og det er netop det, netværket fokuserer på – også baseret på seneste nyheder fra EU.

For offentlige ordregivere kan konsekvenserne ved ikke at kende til anerkendte standarder være store. Blot for at nævne et par eksempler, så risikerer man:

- Øgede transaktionsomkostninger grundet mere upræcise specifikationer.
- Mindre konkurrence i offentlige udbud.
- Reduceret mulighed for ligebehandling af tilbudsgivere.
- Reduceret gennemsigtighed i udbudsdokumenter.
- Reduceret mulighed for sikring af korrekt dokumentation.

Derfor er det yderst vigtigt nu at få integreret øget viden om brugen af standarder i udbudsmaterialer samt at få fokuseret potentialerne ved at henvise til standarder i tekniske specifikationer, og det er dét, netværket bestræber sig på at hjælpe til med, herunder også at få indarbejdet den bæredygtige og grønne vinkel i udbud.

Hvilke trin er nødvendige?

Trin 1:

- Deltag i det nye netværk, lyt med og lær nyt. **Deltagelse er gratis og kræver ikke medlemskab.** Blot skal du være registreret inden mødet. Dækker netværket den viden, du har behov for, er det bare at klø på med egne udbud.

Trin 2:

- Hvis du har behov for yderligere viden, bliver der løbende udbudt kurser af DanSense om øget professionalisering af udbud med fokus på § 41 samt grønne og målbare specifikationer.

Trin 3:

- Udvælg evt. et konkret udbudsmateriale for selv at prøve at arbejde med mulighederne for brugen af standarder og grønne krav i et konkret udbud – eller kontakt os gerne for hjælp til at komme i gang.

Materiale allerede til rådighed

Det meste af det grundarbejde, der er nødvendigt for at øge kendskab til brug af standarder i udbud, er allerede udviklet og testet i flere lande, men endnu ikke bredt implementeret i Danmark.

- En guide for reference til standarder i offentlige udbud i Europa eksisterer⁴. DanSense har også oversat den til dansk.
- Kurser til træning af offentlige ordregivere afholdes løbende.
- En lang række standarder, der kan bidrage til at forbedre offentlige udbud, herunder også tiltagende grønne muligheder og dokumentation, er allerede udviklet.
- Den første sektorspecifikke guide om bæredygtig bygningsrenovering er allerede udviklet som bistand til offentlige ordregivere⁵, og en ny er på vej.
- Med dette nye netværk får du yderligere hjælp til at komme videre i arbejdet med at anvende standarder og bæredygtige indkøb i de tekniske specifikationer og professionalisere dine udbud yderligere.

Registrering til udbudsnetværksmøder

⁴ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/33421?locale=en>

⁵ <https://webshop.ds.dk/en-gb/search?q=199&CurrencyCode=EUR>

Webmøder afholdes via ZOOM, og du registrerer dig simpelt ved at sende en mail til DanSense, Søren Jensen på sj@dansense.dk. Herefter modtager du en mødeindkaldelse med link til mødet.

Glem ikke at medinvitere andre relevante kollegaer.

Anneks 1: Udbudslovens § 41

Kort, så tilbyder udbudslovens § 41 en række muligheder, hvoraf **én skal vælges** ved køb af varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, og **kun én ud af fire muligheder indeholder ikke krav til standarder**.

*§ 41. En ordregiver **skal** udarbejde de tekniske specifikationer i udbudsmaterialet, jf. § 40, på en af følgende måder, medmindre der er fastsat danske tekniske forskrifter, der er forenelige med EU-retten, og som ordregiveren er forpligtet til at anvende:*

1) Ved beskrivelse af funktionskrav eller krav til funktionsdygtighed, tekniske krav eller andre krav, forudsat at beskrivelsen er så præcis, at ansøgere og tilbudsgivere kan identificere kontraktens genstand.

2) Ved henvisning til en eller flere af følgende **standarder** m.v. i prioriteret rækkefølge, idet hver henvisning skal efterfølges af udtrykket **eller tilsvarende**:

a) Nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder.

b) Europæiske tekniske vurderinger.

c) Fælles tekniske specifikationer.

d) Internationale standarder.

e) Andre tekniske referencer udarbejdet af europæiske standardiseringsorganer.

f) Nationale standarder.

g) Nationale tekniske godkendelser.

h) Nationale tekniske specifikationer for projektering, beregning og udførelse af arbejderne og anvendelse af varerne.

3) Som en **kombination af beskrivelse i henhold til nr. 1 og henvisning i henhold til nr. 2.**

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, litra f-h, kan kun anvendes, når der ikke findes standarder m.v. som nævnt i stk. 1, nr. 2, litra ae.